

folkTRENDS!

A hagyomány a régi, a stílus új

AGRÁRMINISZTERIUM

Borítókép: Szidor N. Gábor, New Generation Solutions. Ruha: Juhász Réka.

„folkTREND!” – 2020

Negyedik alkalommal rendezzi meg az Agrárminisztérium a „folkTREND! – A hagyomány a régi, a stílus új” elnevezésű divatbemutatót a tradíciókon alapuló, mégis modern, a hétköznapiakban is hordható viseletek népszerűsítése érdekében.

A hagyományokat újragondolt formában felvonultató első rendezvényt 2016-ban szervezte meg a hungarikumokért és nemzeti értékekért is felelős agrártárca azzal a céllal, hogy népszerűsítse, miként lehet ötvözni a tradicionális motívumokat, anyagokat, formákat a jelenkor öltözködési stílusával.

Az elmúlt években kiírt hungarikum pályázatok egyik témája már kifejezetten olyan öltözetek és kiegészítők tervezése volt, amelyek alapját a tradicionális formavilág, díszítmény, alapanyag vagy technika jellemzi. Így a pályázatok nyertesei számára megnyílt a lehetőség arra, hogy bemutassák újonnan készített kollekcióikat a „folkTREND!” divatbemutatón. Kiemelten fontos szempontként szerepelt a kiírásban, hogy a Kárpát-medence hagyományos viseletkultúráját, valamint népi kézműves értékeit felhasználják és átörökítsék a mai öltözködéskultúránkba.

A rendezvény megszervezésével az Agrárminisztérium egy olyan kezdeményezést indított útjára, amely a hazai divat eszközeinek segítségével előmozdítja közös értékeink minél szélesebb körben való megismertetését, népszerűsítését.

Tisztelt Olvasó!

Az ember már a kezdetek óta díszítette öltözékét, odafigyelt megjelenésére. A ruházatkodás szerves része a kultúrtörténetnek, magába foglalva az adott kor művészeti ízlését. Divatosnak lenni már régóta egyet jelent a legújabb irányzatok követésével, de a cél mindig is az volt: szépnek lenni.

Manapság azonban, a divatbemutatókon gyakran nem az a legfontosabb, hogy a ruhák szemet gyönyörködtetőek legyenek. A modellek két lábon járó absztrakt képzőművészeti alkotásként felvonulva nem az elismerő, hanem a megdöbbenő pillantásokra vágyanak.

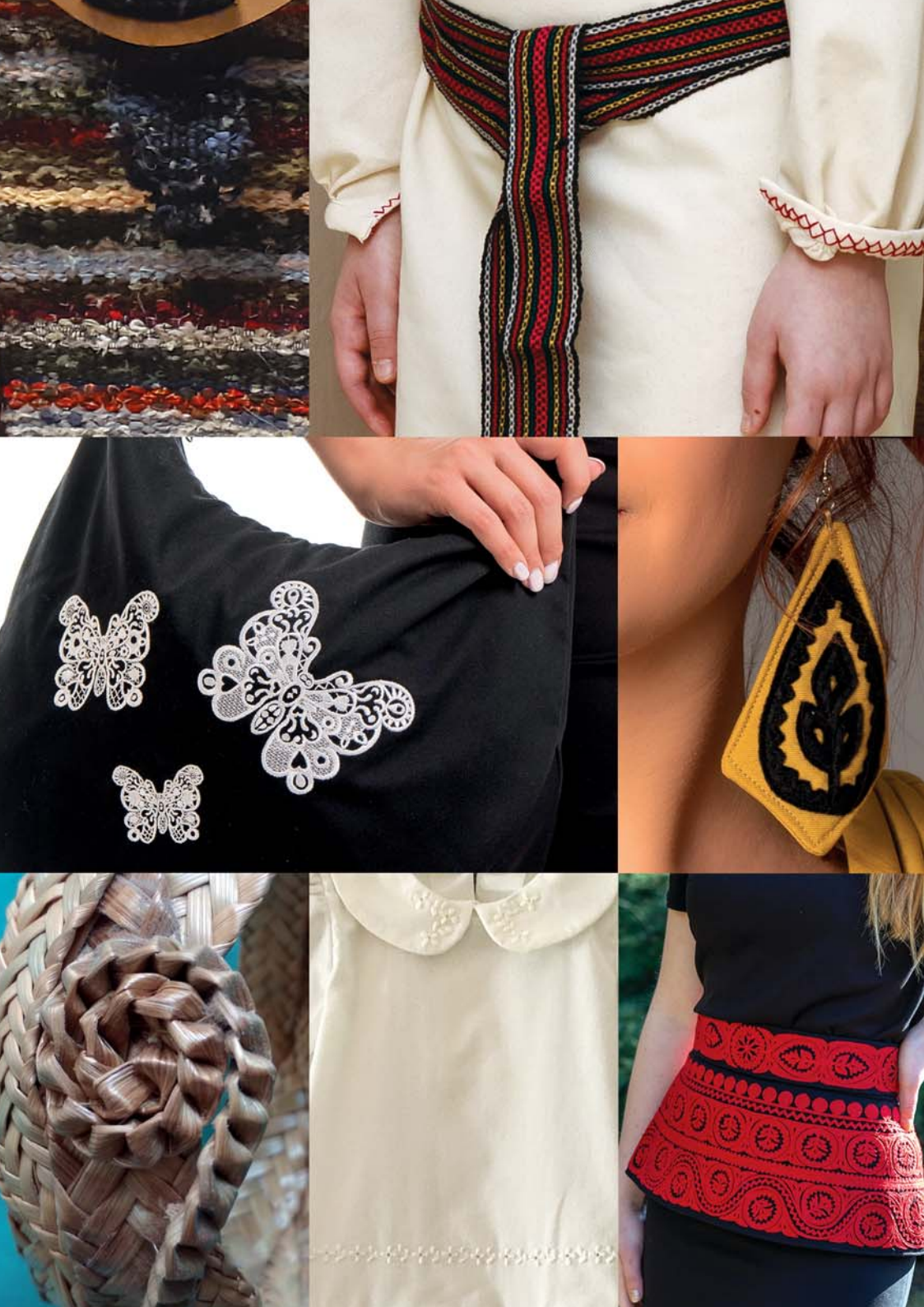
A mi divat- vagy, ahogy leginkább nevezni szoktuk, viseletbemutatónk nem ezt a módit követi. A folkTRENDS! mindig is az eredeti szándék kifejezését célozta meg: megszerettetni a közösséggel a felvonultatott ruhákat és kiegészítőket, rávilágítani a hordhatóságukra, s valóban a szépet láttatni, nem pedig a cinikusat.

A folkTRENDS! küldetése, hogy a népi hagyományokat a mai modern ember számára is értelmezhetővé és használhatóvá tegye az öltözködésben. Láthatjuk, ahogy a Kárpát-medence hagyományos öltözet-kultúrája és népi kézműves értékei megőrződnek a felhasznált formavilágban, a díszítményben, az alapanyagban vagy a technikában. Továbbá, nem elhanyagolható szempont az sem, hogy ezek a ruhaköltemények az emberiség kezdete óta meglévő karaktereket erősítik: a nőt nőnek, a férfit férfinak mutatja be. „Döntsd el, hogy ki akarsz lenni és mit akarsz kifejezni, és öltözködj az életmódotnak megfelelően.” – szól az olasz divattervező, Gianni Versace intő szava. Úgy vélem, az itt bemutatkozó tervezők sikeresen teljesítették a fenti „követelményt”, hiszen ruháikkal, kiegészítőikkel gyönyörűen reprezentálják azt az életmódot, ami oly kedves a szívünknek.

V. Németh Zsolt

kiemelkedő nemzeti értékek felügyeletéért felelős miniszteri biztos

Agrárminisztérium

Tisztelt Olvasó!

Élő hagyomány – az immáron 34 éve elindított és évente megrendezésre kerülő Mesterségek Ünnepeinek ez a mottója. Így nagy örömmel vettük az Agrártárca és a Hungarikum Bizottság kezdeményezését, amikor útjára indította folkTREND! projektjét, amelynek célja öltözködési kultúránk tradíciókra épülő, ugyanakkor a mai modern világ kihívásainak is megfelelő megújítása. Hiszen a népművészeti egyesületek és azok szövetsége a NESZ is éppen azzal a céllal jött létre, hogy szervezeti keretet adjon egy mozgalomnak, amelyben nagyszüleink örökségét adjuk tovább az utánunk jövőknek, hogy a népművészet tárgyi kultúrája, e csodálatos kincsünk, örökké élő maradhasson. A Mesterségek Ünnepe azt hivatott bemutatni, hogy a népművészet, nem valami régi, vitrinbe, múzeumokba való emlékezés, hanem ma is élő, mindannyiunkban bennünk lévő érték, ami képes tovább virágozni, fejlődni, ha ápolják és művelik. Nem lemásolni szeretnénk a régmúlt időket, nem azt szeretnénk megmutatni, hogy hogyan éltek és mit alkottak régen az emberek, persze ez is fontos, de ez a kulturális antropológia feladata. A Mesterségek Ünnepe szórakoztatni és szemet gyönyörködtetni akarja a régmúlt idők esztétikájával a ma fiataljait. Hagyományaink a gyökereink, amelyek megtartanak minket, identitásunk a biztonságunk egy rohanó, gyorsan változó világban. Ha ezt megértjük, szabadok vagyunk alkotni valami újat, valami igazán mait, legyen szó zenéről, táncról, használati eszközökről, dísz tárgyakról vagy öltözékről. Mi a mában élő hagyományt, az új alkotásokat, a nagyon mait szeretnénk megmutatni a Mesterségek Ünnepe közönségének, és ezért örülünk különösen annak, hogy a „folkTREND! – a hagyomány a régi, a stílus új” bemutatót az idén is üdvözölhetjük fesztiválunk programjában.

Igyártó Gabriella

ügyvezető igazgató

Népművészeti Egyesületek Szövetsége

TARTALOM

BEVEZETŐ	3.
KÖSZÖNTŐ – V. NÉMETH ZSOLT	5.
KÖSZÖNTŐ – IGYÁRTÓ GABRIELLA	7.
TARTALOM	8.
AMBRUS RÉKA – SZERVETŐ	10.
BERZEVICZY – FEHÉR JÁNOSNÉ	11.
TALLÓDI MIRELLA EDIT	12.
SÁGI ÉVA	13.
SÜTŐ BRIGITTA	14.
TÜSKÉS TÜNDE	15.
KISS GABRIELLA	16.
MAKÁNY MÁRTA	17.
KOVÁCSNÉ PÓCZA ÁGNES	18.
KISS ÁRPÁDNÉ	19.
TARSOLY IBOLYA	20.
GULYÁS MAGDOLNA	21.
TORBA ILDIKÓ	22.
MISIK MÓNICA	23.
MOLNÁRNÉ RISKÓ ERZSÉBET	24.
DOBOSNÉ HAJDU ANIKÓ	25.
SZOMBATI KLÁRA	26.
DR. TÓTHNÉ KÖRÖSI ZSÓFIA	27.
ATTALAI ZITA	28.
DR. GULYÁS ANTALNÉ	29.
SZUPERNÉ BOHUS JUDIT	30.
SZOMBATHY MÁRTA	31.
NÉMETH HAJNAL AURÓRA	32.
SZEGÉNY ERZSÉBET	33.

A NYERTES PÁLYÁZÓK ÉS MUNKÁIK

AMBRUS RÉKA

SZERVETŐ

A Szervető ruházati márka a magyar népi motívumvilág szellemi kulturális örökségének megőrzésére, a hétköznapi viseleti tárgyak életre keltésére jött létre. Ahhoz, hogy valaki viseletében is hagyományőrző legyen, nem kell feltétlen klasszikus népviseleti ruhákat hordania. A klasszikus népviselet ünnepélyes alkalmakra való, míg mi a hétköznapi viseletbe is szeretnénk becsempészni nagymamánk színvonalú örökségét.

Minden évben új motívumokat használunk a ruhák díszítésére. Szerencsére, a Kárpát-medence kincsestára gazdag ezen a téren.

Az első évben kimondottan szakrális szimbólumokat elevenítettünk meg, ezután következett egy szelidebb népművészeti világ bevezetése: matyó és kalocsai hímzés-feldolgozásokkal. Azóta ezek a védjegyeink lettek. A következő évben visszatértünk az őshöz: honfoglalás kori palmettát, életfát, székelőtulipánt terveztünk. Nemrég a galgóci tarsolylemezt és a járszági hímzést gondoltuk újra.

A tavalyi kollekciót a Halasi csipke hagyománya ihlette - a csipkék királynője, a királynők csipkéje - komoly kihívás volt hímzésként megjeleníteni a csipkére jellemző finom vonalakat. Minden évben igyekszünk újabb népi textilművészeti technikák felelevenítésével is gazdagítani repertoárunkat.

BERZEVICZY - FEHÉR JÁNOSNÉ

Népművészet Ifjú Mestere, Népi Iparművész, a Népművészet Mestere.

Számtalan díj tulajdonosa, többek között a Csokonai Vitéz Mihály - alkotói díjjal, valamint Gárdonyi Géza-díjjal rendelkezik.

Mottó: „Ahogy a hímzések száalai összefonódnak, úgy karol egymásba a múlt és a jelen, a tradíció és a megújulás.”

Fedémesen, egy palóc kis faluban születtem, ahol zárt közösségben éltem, élnek mai napig az emberek. A szülői házból hoztam magammal a népművészet szeretetét, szüleim hagyomány-ápoló, hagyománytisztelő emberek voltak

A palóc népművészet az ihlető forrása annak a frissességnek és letisztultságnak, amely immár 36 éve jellemzi a munkásságomat. Az ebből a gazdag örökségből táplálkozó alkotások magukban foglalják az érzések egyensúlyát, a motívumkincs és színvilág harmóniáját.

A palóc viseleteim a nemes egyszerűség jegyében születnek, továbbélésük a múltból a jelenbe több mint tradíció: elköteleződés.

Kezdetektől fogva hű maradtam szülőföldemhez. Fontos számomra, hogy a Palócföld viseleteivel, népművészetével foglalkozzam, és mint helyi értékeinket megmutassam mások számára is.

Céлом az eltelt 36 év óta változatlan: a palóc viseletekből táplálkozó letisztult és egyéni öltözetek készítése.

TALLÓDI MIRELLA EDIT

Debrecenben élek, alkotok és tanítok. Néhány éve megkaptam a „Kreatív Debrecen”- díjat. Eddig két könyvem jelent meg, Halász Edit néven: Foltvarázs (Pallas Kiadó) és Mesés foltvarrás (Alexandra, Mérték Kiadó) címen. "Virágzó farmerek" című kollekciómban ünnepi alkalmakra terveztem lányka és női öltözeteket matyóföldi motívumokkal.

Az öltözetek készítése során nem tájélegű teljességre törekedtem, hanem néhány - általam is kedvelt, és a népművészetben is gyakran fellelhető - tulipán, szív és madár motívumot alkalmaztam. A magyar népművészet virágmotívumai közül számomra legkedveltebb a matyóföldi tulipán ábrázolása. Az öltözetek alapanyagának sötétkék és világosabb színű, mosott farmer anyagot választottam. A farmerből készült ruhadarabokat szívesen viselik a fiatalok és az idősebbek is. A farmernek jól áll a rojtozás, a lyuggatás, a szálak kuszasága.

A ruhák készítéséhez csak természetes alapanyagokat választottam. Így feldolgozásra került még: fehér pamutvászon és antik csipkefüggöny is.

Amióta csak emlékszem, szenvedélyesen vonzódok a színekhez, a puha kelmékhez, a kézműves tevékenységekhez. A drága dédikém ismertette meg velem a varrást, a hímzést örömteli elfoglaltságát. Örök, felejthetetlen emlékek számomra az általa készített színes ruhácskák, rongybabák, és a vele töltött, meseolvasó délutánok. Lenyűgözött a magyar népművészet világa, amely később megelevenedett a színes textilképeimen is.

Az én kis "Királyfím" születése hozta felszínre bennem a megunhatatlan vágyat a díszített, egyedi textilek alkotása iránt. Így készülték el az első gyermeköltözetek, takarók, amelyek hamarosan a Fűrge Ujjak című folyóirat oldalait színesítették. Éveken keresztül készítettem foltvarrás technikával készült gyerekruhákat, otthon díszítő textileket, leírásokat a kézimunka újság számára.

Alkotásaim szerepeltek egyéni, közös, hazai és külföldi kiállításokon, divatbemutatókon. Díjazott munkáim között vannak mese-falikepek, képfestő ruhák, applikált farmer öltözetek.

Az évek alatt felhalmozott tudást, tapasztalatot igyekeztem és igyekszem ma is átadni mások számára. Szervezett keretek között éveken át tanítottam pedagógus továbbképzéseken, munkanélküliek átképzéseiben. Jelenleg az alkotás továbbra is a fő tevékenységem, valamint egy alapítványnál dolgozom, szervezem a különböző kézműves foglalkozásokat, előadásokat. A népi, nemzeti hagyományok, értékek megőrzését és továbbvitelét tartom legfőbb feladatomnak.

SÁGI ÉVA

Egy alföldi tanyán élünk, ahol kerámia ékszerek (lógós fülbevaló, bedugós fülbevaló, gyűrű, karkötő, nyaklánc), gombok (állat-, virágmintás, hagyományos és pitykegomb jellegű) és bútor-gombok készítésével foglalkozom fehér, vörös és szürke agyag felhasználásával.

A termékeim elkészítéséhez saját tervezésű mintákat használok, de a magyar népi hímzés és a magyar ornamentika motívumait is felhasználom. Már mintegy 80 féle magyar népi hímzés - és magyar ornamentika motívumot dolgoztam fel, melyben többek között megtalálhatóak a kalocsai, sárközi, hódmezővásárhelyi, kalotaszegi, matyó-, nyugat-dunántúli és bezenyei hímzés, szűr- és szűcshímzés, csüngődíszek, boglárók, fehérneműhímzés elemei.

Célom, hogy Magyarország néprajzi tájegységeinek motívumait minél teljesebben feldolgozzam, és alkalmazzam a termékeim elkészítése során, ezzel is közelebb hozva a mai kor emberét népművészeti értékeink megismeréséhez, mindennapi használatához.

SÜTŐ BRIGITTA

Prima Primissima Junior díjas textilhímző vagyok. 2016-ban megkaptam a Népművészet Ifjú Mestere díjat munkásságomért. Már több mint tíz éve foglalkozom a tárgyalgó népi kézművesség területén belül hímzészekultúránk megismerésével és elsajátításával.

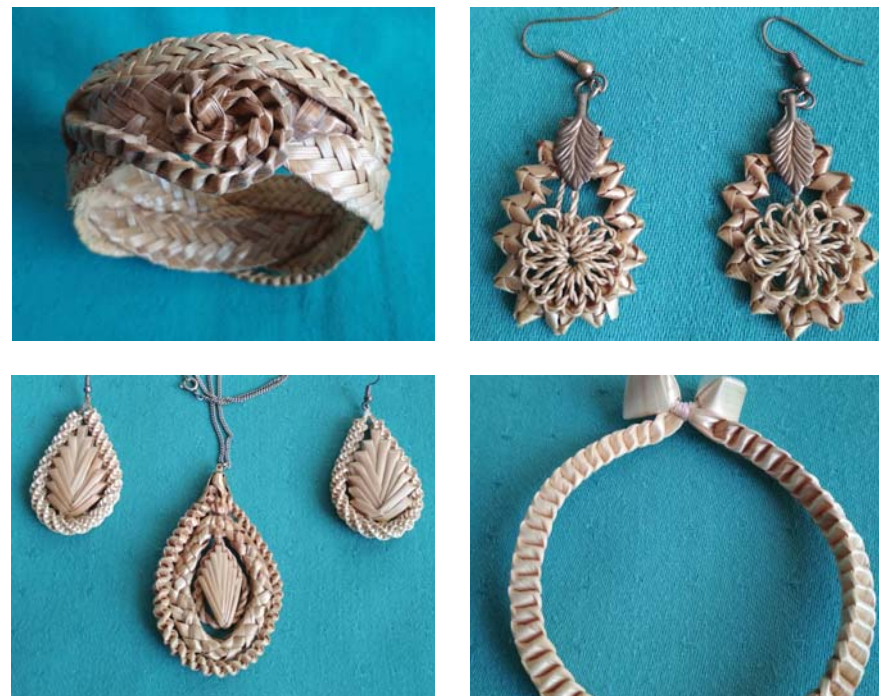
„A síkálás művészete egy hímző kezével” című kollekciónban a Fazekas dinasztia által készített nádudvari fekete kerámia formavilágát, és páratlan növényi ornamentikáját, valamint ősi geometrikus mintáit dolgoztam fel. A fekete kerámia ősi ornamentikájának feldolgozása viseleti darabokon és kiegészítőiken egyaránt megjelenik. A három darabból álló viseleti darab hímzett felülete a tradicionális fekete kerámián található mintakincset tükrözi, valamint a viseletekhez tartozó négy darabból álló ékszerkollekció agyagból készült és a síkálás technológiájának motívumai jelennek meg rajtuk. A fás kemencében való égetés következtében fekete színállású ékszerkollekciókat kaptunk.

Pályamunkám alkotásai a mai modern tárgyalgó művészetben egy olyan együtt dolgozás alapjait mutatja be, mely átlépi korlátait és értéket teremtve új utat mutat.

TÜSKÉS TÜNDE

Király Zsiga-díjas szalmafonó népi iparművész vagyok, a Magyar Kultúra Lovagja. Könyveimmel, előadásaimmal több évtizede hozzájárulok a hagyományos szalmafonás népszerűsítéséhez. 2002-ben alapítottam és azóta vezetem a Zengővárkonyi Szalma-Kincs-Tárat, ahol a világ 36 országából származó, több mint 500 szalmából készült tárgyat csodálhatnak meg a látogatók. Szalmakalapjaimmal, táskáimmal, ékszereimmel és szakrális tárgyaimmal számos hazai és külföldi kiállításon bemutatkoztam. Kollekciónkkal a szalmafonó hagyományokat folytatom, és azt igyekszem megmutatni, hogyan lehet ezekkel az ősi technikákkal ma is hordható, tetszetős divatkiegészítőket készíteni. Munkáim alapanyaga az aranyló szalma. Formavilágom és a felhasznált technika a magyar népi hagyományokban gyökerezik, ám igyekszem tárgyaimat a modern kor igényeit is szem előtt tartva megalkotni. Munkáim újszerűek, izlések, hordhatók, szervesen egészítik ki a mai kor öltözködéskultúráját. Beilleszthetők a modern ruhádba, annak esztétikai hatását emelik. Számomra a szalmafonás a lélek fényűzése, a kreatív gondolkodás ihletője, örömteli tevékenység, mely teljessé teszi az életet.

KISS GABRIELLA

KALOTASZEGI GYÖNGYSZEMEK

Miskolcon élek, mérnökként dolgozom. Népi iparművész és a Népművészet Ifjú Mestere megtisztelő címmel rendelkezem. Gyöngyészter készítőként a Kárpát-medence motívum-kincseit felhasználva tervezek egyedi, rám jellemző színvilágú ékszereket, ruhakiegészítőket. Az ékszerkészítés az 1990-es évektől kíséri utam, amikor is néptáncosként elkészítettem első színpadi ékszerem. Azóta kutatom, gyűjtöm a még fellelhető ékszerek hagyományos mintáit, elkészítésük technikai fortélyait.

Kiemelten fontos a szívemnek Kalotaszeg mintakincse, így a hungarikum pályázatom témáját is innen merítettem. A több mint 20 évnyi kutatási anyagom kellő inspirációt és rálátást biztosított a hagyományos mintakincs modern megjelenítéséhez, a ma is bátran viselhető ruhadíszek elkészítéséhez. Az alapötletet a kalotaszegi kötények szedésmintája adta, melyet övként alkalmaztam, így látványos kiegészítője lett a hétköznapi ruháknak. A hosszanti díszítmények levehetőek az övről, így szabadon variálható a viselése.

A fehér színállású övet menyasszonyi ruhadíszként készítettem el, melyhez megtartottam a népies jellegű szoknyaszabást. A kollekció fotózása során kiderült, hogy bármilyen stílusú ruhához viselhető a gyöngyös öv, így akár nyári ruhákhoz is szépen illeszkedik a fehér és az ezüst gyöngyök színvilága.

A színes kollekciót hétköznapi viselethez terveztem, így hordható kosztümhöz, vagy színvilágában harmonizáló ruhák dekoratív díszeként, kiemelve a megjelenített formakincs sokszínűségét és a kézműves alkotások jellemző aprólékosságát. A két öv mintáját önállóan viselhető fülbevalón, medálon és karpánton is alkalmaztam.

MAKÁNY MÁRTA

MATYÓ IHLETÉSŰ KORTÁRS FARMER KOLLEKCIÓ

A matyó hímzés több mint 200 éves múltta tekint vissza, az egyik legjobban megőrzött tradíció Európában. Ezt a magam területén, a menyasszonyi és estélyi ruhák megalkotásában fokozottan így is gondolom. A hagyományt és a mintákat tiszteletben tartva a mai, modern fogyasztó számára nemcsak elérhetővé, de élményszerűvé is teszem mindezek megismerését.

A matyó ihletésű, kortárs kollekcióm megtervezésekor az a cél vezérelt, hogy ezt a hagyományt - a tradicionális megjelenési formáin túl - a modern közízlés részévé tegyem.

A mintákat hétköznapi használati tárgyakon jelenítem meg. Az elkészítési folyamat során a népi mintákat formatervezői szempontokból vizsgálom, majd olyan metodikával használom fel újra, ami megőrzi az eredeti jellemzőket.

KOVÁCSNÉ PÓCZA ÁGNES

HÖVEJI CSIPKÉVEL DIVATOSAN

A höveji csipkekészítés fortélyait szülőfalumban, Hövejen, édesanyámtól tanultam. Generációk 150 év alatt fejlesztették ki, anyáról leányra hagyományozva azt a hímzés technikát, amelynek eredményeként létrejött a rendkívül változatos mintavilágot alkalmazó csipke.

2013-ban ez a népművészeti érték elsőként került be a Győr-Moson-Sopron Megyei Értéktárba. Egy évvel később felvételt nyert a Magyar Értéktárba, ahol a kiemelkedő nemzeti érték kitüntető címet viseli. Höveji csipkevarrás élő hagyománya 2017-ben felkerült az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére is. 2017-ben felkerült az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére is.

Munkám elismeréseként 2010-ben a Népi Iparművész címet kaptam meg, 2011-ben Magyar Kézműves Remek díjban részesültem, 2016-ban a Kézműves Kristály Vándordíjat érdemeltem ki. A Soproni Pedagógus Művelődési Ház Népi Díszítő Alkotó körét 2011-től vezetem és tanítom a höveji hímzést. 2014-től a Höveji Csipke Egyesület elnöki feladatait látom el. Részt vettem az NMI által szervezett „Újra öltünk örökítünk” programban. A „Hagyomány a divatban” hungarikum pályázaton 2017., 2018. és a 2019. évben sikeres pályázatot nyújtottam be és valósítottam meg. Kiállításokon, pályázatokon rendszeresen részt veszek, tanfolyamokat szervezek, ezzel szeretném a höveji csipkét minél szélesebb körben ismertté tenni, felhívni a figyelmet erre a ma is élő hagyományra, az öltözködéskultúrában való alkalmazhatóságára.

KISS ÁRPÁDNÉ

CÍVIS HAGYOMÁNYOK ÉS KREATÍV INNOVÁCIÓ

Református palástok és paszományok készítésével foglalkozom immár 32 éve. Új fazonokat és paszományokat alkotok, saját védjeggyel rendelkezem. Új motívumaimhoz épített örökségünk kincsestárából válogatok, templomok faragott díszei, mennyezeti kazettái inspirálnak. Munkáim minden földrészén megtalálhatók. Munkásságom elismeréseként 2019-ben megkaptam a Népművészet Mestere díjat.

A tervezésben Mátrai-Nagy Andrea néprajzkutató és Hangyel Roland dizájnerek voltak a segítségemre. A 19. századi debreceni polgárság visszafogott, eleganciát sugalló, értékrendet kifejező öltözékeiből merítve a 21. századi elvárások mentén készítettük el egy közjogi méltóság viseletét. A talár gallérjának a címerpajzsot formáltuk meg, jelképezve, hogy a város elöljárói a vállukon viselik a város irányításával kapcsolatos felelősséget, a színek (kék, arany, fekete) a megyeszékhely címeréből valók. A bemutatott talár díszítésére a város egyik legősibb motívumát, a gránátalmát használtuk. Az egy szálból horgolt díszítő zsinór és a paszomány nagyon aprólékos, több heti kézi munka eredménye.

Hitvallásom: Bárhol is szolgáljuk embertársainkat akár a gyógyításban, a közszférában, vagy éppen egy kicsiny kis vállalkozásban, jó, ha szeretve tesszük azt. Ez a szolgálat azt jelenti, hogy teljes mértékben átadjuk magunkat annak a feladatnak, hivatásnak, amit választottunk, ahova rendeltettünk.

TARSOLY IBOLYA

Megismerni és megszeretni egy nép kultúráját csodálatos ajándék és egyben kihívás is. Több éven keresztül jártam gyűjtő utakon Erdélyben, ahol a csángók életével és népművészetével ismerkedtem meg. Az első út a gyimesi csángókhoz vezetett, amit a moldvai csángók felkeresése követett.

Ők az elfeledett magyarok, a Kárpátokon túl élő moldvai csángók, akik a mai napig őrzik hagyományos öltözködési kultúrájukat. A moldvai csángók hímzése olyan egyedi, amivel a Kárpát-medencében máshol nem találkozunk. A viseletkészítés technikája maga is hosszú évtizedek, évszázadok kézműves hagyományait őrzi. A mai napig ezzel a tökéletesre fejlesztett technikával készítik hagyományos ruházatukat, amelyet a hétköznapiakban is szeretettel viselnek. A környezeti változások azonban nem múltak el nyomtalanul, hagyományos öltözékeiken is megjelennek új jelképek és színek.

Fontosnak tartom, hogy ne csak egy viszonylag szűk réteg számára legyenek elérhetőek ezek a különleges ruhadarabok. Szeretném a modern világ fiataljai számára is szerethető öltözékké formálni ezeket a csodálatos, hagyományos mintákat.

GULYÁS MAGDOLNA

PALÓC FÉRFIINGEK

Születésemtől fogva a Pest megyei Galgamácsán élek. Itt élnek a szüleim, és itt él kiterjedt rokonságom is évszázadok óta, mint a helyi, tősgyökeres paraszti lakosság része. A rokonságom minden nőtagja hétköznapi is népviseletben jár mind a mai napig. A csodálatosan hímző nagyanyámtól lestem el, tanultam meg a galgamenti lyukhímzés készítésének titkát. 13 éves koromtól kezdve már saját magam is bekapcsolódtam Galgamácsa népművészeti életébe. Lyukhímzéses mintákat írtam elő a falubelieknek, vagyis főképpen terítőkre rajzoltam szabad kézzel, sablon és egyéb segédeszköz nélkül, ami egyedülállóan mondható a Galgamentén, sőt tudomásom szerint a Palócföld egész területén, hiszen manapság nemhogy „Íróasszony”, még mintákat nyomódúccokkal előnyomó drukkoló asszony is alig-alig akad a vidékünkön.

Férjemet, Villányi Péter néprajzkutatót sokszor elkísértem gyűjtő útjaira, amelyek többsége szintén palóc tájakra vezetett. Mivel Palócföld a szülőföldem, ezért szívesen készítek palóc viseleteket. A mostani pályázatom alkalmával palóc férfiingeket sorakoztattam föl. Az ingek származási helyei lefedik a palóc népterületet, sőt még a palóc kirajzások területéről is bekerült egy példa. A palócok törzsterületét képviseli az egykori Hont megyei Csáb község és a Nógrád megyei kazári férfiing, a déli palóc területről való a galgamenti Bag falut reprezentáló ing. A palóc kirajzás eredményeként egészen délről, a Bácska területén található Kupuszináról is származik ruhadarabom.

TORBA ILDIKÓ

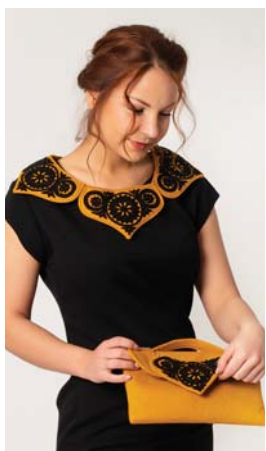
Szűrrátét készítő népi iparművész vagyok. A szűrrátét a cifraszűrök egyik díszítési módja. Ezzel a technikával sajnos már nagyon kevesen foglalkoznak. Céloom, hogy minél többen megismerjék, megszeressék ezt a fajta kézimunkát, hiszen a gyönyörű mintakincs nagyon sok új lehetőséget rejt még magában. Teljesen elvarázsol a folyamat, ahogy a vastag, durva, többrétegű posztóból megszületik egy csipkeszerű mintával díszített alkotás.

Az öltözetek díszítményének megtervezése számomra olyan, mint egy történet elmesélése. Elindul valahonnan, tart valahová és mindeközben sok izgalmas, szemet gyönyörködtető dolog bontakozik ki a textileken.

A Rátétes kollekció egy hosszú tervezési és kísérletezési folyamat megvalósulása. A kollekcióban egyszerre jelenik meg a mai modern vonalvezetés, a hagyományos technika és mintakincs. Mindezek találkozása a kiváló minőségű alapanyagokkal és kivitelezéssel biztosítja a termék maradárságát és értékállóságát.

A variálhatóság, a díszítmény elemek le- és felkapcsolhatósága, cserélhetősége mindig is alapvető szempont volt számomra. Ennek több oka is van, egyrészt mert a szűrrátét készítés alapanyaga a gyapjúfilc csak vegyileg tisztítható, másrészt a díszítő elemek cseréjével, vagy éppen nélkülözésével egy egészen új, más küllemű, hangulatú öltözetet kapunk. Könnyedén megvalósítható ezáltal az, hogy a napközben, munkában viselt ruhadarab estére ünnepivé, alkalmivá varázsolható ezekkel a szűrrátétes kiegészítőkkal.

Ha valaki szeretné kifejezni a magyar népi kézművesség iránti vonzalmát a megjelenésével is, akkor többféle alkalomra válogathat a kollekció darabjaiból, ami a hétköznapi nadrág-garbó mellényes összeállítás mellett, ceruzaszoknyát fűlővel, színes üzleti ruhát is tartalmaz. Nem utolsósorban egy hosszú estélyi ruha és egy alkalmi kabát is része még a kollekciónak.

MISIK MÓNIKA

MONKA FOR YOU

Gyermekkorom óta érdeklődöm a népművészet iránt. Főként a magyar motívumok, viseleti ruhadarabok kutatásával, népi hímzés minta gyűjtésével foglalkozom. 2017-ben indítottam útjára a saját márkámat, „Monka for You” néven. Ruháimban újra tervezem a régi magyar hímzés mintákat, helyenként hagyományos formában, másol újragondolt változatban. Terveim között szerepel, hogy a tradicionális hímzés motívumok megőrzésével, harmonikus, modern, a mindennapi viseletben hordható ruhákat készítek.

A jelenlegi kollekcióm egy tótkomlói női suba inspirálta. Érdekesége, hogy a subákat jellemzően férfiak részére készítették, a hölgyek számára inkább bundákat, ködmönöket csináltak. A suba színezése is figyelemre méltó, mivel a hagyományos zöld, lila, bordó színek mellett megtalálhatók a mályva, a neon rózsaszín és az élénk narancssárga is. A kollekció 3 női gyapjú kabátot és hozzá tartozó kottélruhákat tartalmaz. A tervezés során figyelembe vettem az eredeti ruhadarab formáját, szabását, motívumainak elhelyezkedését, színharmóniáját, és ezeket kihasználva, újragondolva tettem egyedivé ruháimat. Mindezek mellett törekedtem a kényelmességre és az elegáns megjelenésre is.

Bízom benne, hogy munkámmal segítek megőrizni a múltunk értékes mintakincseit, és elérhetővé, hordhatóvá tudom tenni a mai nők számára is.

MOLNÁRNÉ RISKÓ ERZSÉBET

SÁRMELLÉKI DIVAT MA

Kollekciómban – keszhelyi lakos lévén – a lakóhelyemhez legközelebb eső néprajzi kistáj népviseletének mai divatba való átültetését választottam. Ez a terület a zalakomári (más szóval a Kis-Balaton környéki) kistáj. A viseletsziget legészakabbra eső faluja Sármellék. Népviseletében a 19. században a hímzett férfi- és női ingek, hímzett női vállkendők, hímzett fejkendők, a 20. században a gazdag anyagú női szoknyák, réklik, kötények, s az egyedi, különleges női főkötők (a gyöngyös neccek) játszották a főszerepet.

Ma ezeket az öltözeteket már csak néhány idős asszony hordja. Eredeti funkciójukban ezek az öltözetek már nem alkalmasak viselésre, de formájuk, díszítésük ma is alkalmas öltözetünk díszítésére, és továbbra is erősítheti az egyes vidékek lakóinak összetartozását.

Kiindulási pontnak a 19. századi férfiingek formáját és hímzésmintáit, a 20. századi női réklik (kacamajkó) és gyöngyös neccek formáját, hímzésmintáit választottam.

Férfiing, női öltözék, keresztelől együttes és kiegészítők alkotják családi kollekcióm. Az öltözetek szabásánál a hagyományos formákból indultam ki, amelyeket modernizáltam, könnyebben hordhatóbbá tettem, a mai ízlésnek jobban megfelelően csinosítottam. A hímzések motívumát a sármelléki kézbevaló kendők és fejkendők motívumaiból, a női ingek ujjá végeinek hímzéséből terveztem.

DOBOSNÉ HAJDU ANIKÓ

SZÚRBEN JÁRVA

Hajdú-Bihar megyében, Hajdúsámsonban élek, a város közművelődési intézményében dolgozom. Hímző Népi Iparművész címmel rendelkezem, munkáimat folyamatosan zsűriztetem. A hímzés alapvetően meghatározza a kézműves munkásságomat, nem csak alkotóként, hanem hagyományörzőként is. Két hímző szakkört vezetek.

Az Alföldre egyaránt jellemző volt a szűr és a kalap viselete. Azon dolgozom, hogy a szűr hímzésmotívumait úgy dolgozzam fel, hogy karaktereiben visszatükröződjön az eredeti darab, ugyanakkor olyan modern és hordható ruházat legyen, amely a mindennapokban is viselhető. Már harmadik alkalommal nyertem a „Hagyomány a divatban - viselet másként” pályázaton, a Kárpát-medence hagyományos öltözet-kultúrájának, valamint a népi kézműves értékeinek megőrzése, népszerűsítése, alkalmazása a mai öltözködéskultúrában” elnevezésű pályázaton. Mostani kollekcióm női és férfi felső ruházatokat mutat be, melyeket gyapjuszövetből, lenvászorból készítettem el. A kollekcióm darabjai kézi hímzéssel és gépi varratokkal díszítettek.

SZOMBATI KLÁRA

1991 óta tervezek és készítek ruhákat. Olyan öltözékeket, melyeken megjelennek csodálatos magyar népművészetünk elemei, helyenként változatlan, máshol újragondolt formában. Arra törekszem, hogy harmonikusan ötvözzem a hagyományt a mai modern ízlésvilággal. Öltözékeim különleges fűszerét a gyönyörűséges népi motívumok, és a régi kézműves technikák adják. Mindezek modern formákba öntve, a mai elvárásoknak megfelelő minőségi alapanyagokon, változatos, divatos fazonokban jelennek meg, hogy egy 21. századi női ruhatár szeretett darabjai legyenek.

Új kollekcióm darabjai a cifraszűrök világát idézik. Az egyik legszebb, és leginkább magyar viselet volt a cifraszűr. A rátéttel vagy himzéssel díszített ruhadarabot ünnepi alkalmakkor, családi és társadalmi eseményeken viselték. Virágkorát az 1860-as évektől a 20. század elejéig élte. A rátétes szűr divatja a varrógép elterjedésével vált egyre népszerűbbé. A drága kézi himzés helyett a varrógéppel készült rátétek a régi himzett ornamentikát dolgozták fel posztó virágok formájában. Az alkalmazott fő motívum a szegfű, a farkasfog, a paprikafűzér és a rozmaringlevél volt. Az alaptól eltérő színű filc minták felvarrása után a felesleges anyagot kisorsóval vágták ki, ezáltal vált láthatóvá a csipkeszerű minta. Bár a cifraszűr férfi viselet volt, a gyönyörű minták szinte kínálták a lehetőséget számomra, hogy mindezek a női ruhákon is megjelenjenek. 2016-ban alkottam meg az első szűrátétes kollekcióm, ennek alapján készültek el később a kabátok, a poncsók, az övek, a táskák és a kalapok is. A díszítmény elhelyezésénél esztétikai és funkcionális szempontokat, a mintatervezésnél a hagyományos motívumokat és szerkesztési elveket tartottam szem előtt. A színes rátét aprólékos kézi munkával készül, így a régi minták, a hagyományos technika, a mai magas minőségű alapanyagok, és a modern formák ötvözésével egyedi, különleges és igazán magyar öltözékek, és azok kiegészítői kerülnek ki műhelyemből.

Azt szeretném, hogy különleges alkalmakkor, vagy akár a mindennapokban, minél többen viseljenek olyan ruhákat, amelyeken keresztül megmutathatják egyéniségüket, kifejezhetik nemzeti identitásukat és közös kincsünk, a magyar hagyományok szeretetét.

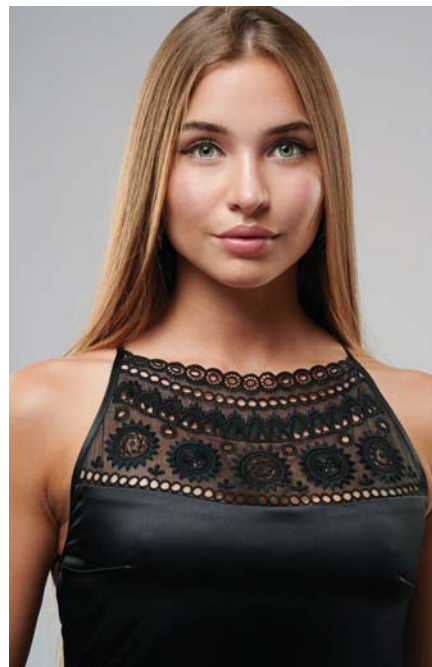

DR. TÓTHNÉ KÖRÖSI ZSÓFIA

A csipkevarrás a családom mellett fontos része az életemnek. Gyermekkorom óta elvarázsol a himzések, szőttesek világa. A kollekció tervezésénél fontos szempont volt a hőveji csipke minőségi bemutatása mellett a ruhadarabok hordhatósága.

A kollekciómban női és lányka blúzt készítettem hőveji csipkefodorral. A szellős blúz kiváló nyári viselet egy meleg nyári napon. Szabása és lágy esésű fodra légies könnyedséget kölcsönöz a blúznak és viselőjének. Anyaga 100% herynyőselyem. Kiegészítőként csipkekarkötőt tartozik a blúzhhoz, melynek teljes felülete hőveji csipkéből készült. A lányka blúz méltó párja a női viseletnek, viszont puplén anyagból készült, ami gyermekruhának megfelelőbb.

Kollekciómba beillesztettem a nyári esték elengedhetetlen koktéluháját fekete és bézs színekben. Merész változtatásra szántam el magam, amikor fekete ruhát terveztem. Hagyományosan a hőveji csipke fehér alapon fehér csipkét jelöl. A ruha dekoltázsát himeztem fekete áttetsző alapanyagra fekete himzőfonállal, ami komoly kihívást jelentett. A bézskoktéluha elkészítése során a hőveji csipkevirágok applikálva kerültek az anyagra, az indákat és leveleket pedig már közvetlenül a szabásba himeztem.

ATTALAI ZITA

Ferenczy Noémi-díjas cipőtervező iparművész vagyok. Ipari formatervezői munkám mellett 2015 óta foglalkozom a magyar népviselet egyik kiemelkedő hagyománykincsének - a szegedi papucsnak - megújító termék-, és formafejlesztésével. A Nemzeti Kulturális Alapprogram és az Agrárminisztérium HUNG-2019 alkotói pályázatának segítségével 2020 tavaszáig 23 pár mintapapucsot készítettem el szegedi cipésmester, és a kivitelezéshez szükséges alvállalkozói munkákat elvégző szakemberek bevonásával. Sikerült egy olyan folyamatot elindítani, amely ráirányítja a figyelmet erre a különleges öltözék kiegészítő tárgyra a városi életformát élők körében is.

A célom az volt, hogy az eredeti szegedi papucs attribútumait és technológiáját megőrizsem - de a jelenlegi formájában ismert népi iparművészeti tárgy vizuális jegyeinek felfrissítésével kiszakítsam a kizárólag népviseleti funkcióból. Szerettem volna megmutatni, hogy a hagyomány megőrzésének egyik legjobb módja, ha modern környezetbe illesztjük, és aktualizáljuk a tárgy formatervét. A Hungarikum Bizottság döntése alapján 2015. április 23-án a szegedi papucs bekerült a Magyar Értéktárba, így kiemelkedő nemzeti értéként tartjuk számon.

A szegedi papucs készítésének és viselésének élő hagyománya 2018. szeptember 18-án felkerült az UNESCO Kulturális Örökség Nemzeti Listájára.

DR. GULYÁS ANTALNÉ

A 80-as évek környékén ismerkedtem meg a szövés csodálatos élményével. Rendkívül érdekesnek tartottam a népi szövés hagyományait, szín- és formakincsét, ezért iskolai munkám mellett rendszeresen részt vettem szövőtanfolyamokon, míg 1997-ben Népi játék és kismesterségek oktatója: takács címet is megszereztem. 1999-ben elnyertem a Népi Iparművész címet. Az Élő népművészet 2000 országos pályázaton vászonszövés kategóriában bronz fokozatú elismerést kaptam. 2011-ben elnyertem a Fejér Megye Népművésze címet.

A hagyományok, népi díszítőmotívumok megőrzése, alkotó felhasználása, – akár mindennapi tárgyaink, eszközeink, viseleti (ruházati) darabjaink díszítésére - nemzeti megmaradásunk egyik alapvető feltétele. Ezért fordultam a népi motívumok újszerű alkalmazása felé a viseletben.

A kézi szövés napjainkban a reneszánszát éli. Az én munkáim is a hagyományok megőrzésére, megismertetésére és átadására irányulnak. Arra törekszem, hogy a készülő tárgyak, munkadarabok formája, díszítése egyaránt megfeleljen a hagyományaink elveinek, ugyanakkor illeszkedjen napjaink ízlésvilágához is. Azt szeretném, hogy minél többen használják és alkalmazzák népművészetünk csodás, színpompás motívumait a ruházódásukban és a kiegészítőiken egyaránt. Kollekciómban a kézi szövés adta lehetőségeket, elemeket és motívumokat alkalmaztam a mindennapi ruházat egyes darabjain.

SZUPERNÉ BOHUS JUDIT

Hímző népi iparművész vagyok. A hímzés nekem nem csupán hagyományörzés és szerelem, hanem egy hitvallás is. Pap Gábor szavaival élve: „Az a hagyomány, amit őseinktől örököltünk és mi joggal birtoklunk az egész emberiség számára kincs, a vele való bánás szolgálat”.

Az 1990-es években, miután oktatói vizsgát tettem, kezdtem el szakköröket indítani kézi és gépi hímzésből, csipkeverésből, mézeskalács készítésből. A Csepeli és a Paloznaki Hímzőkörök már több mint 27 éve, az Alsóörsi Csipke Műhely 18 éve folyamatosan működik. A hosszú évek alatt számos további hímzőkör munkájában vettem részt Balatonfüreden, Tihanyban, Felsőörsön, Tótvázsonyban. A testvérvárosi kapcsolat keretén belül a felvidéki Pográny környékén sikerült a Zobor vidéki kincseket megmenteni és újraéleszteni, sőt olyan magas szintre emelni, hogy mindkét hímzőkör 2019-ben megkapta a Népi Iparművész Szervezet címet, amire nagyon büszke vagyok.

Munkáimat folyamatosan zsűriztettem. Zsűrizett darabjaim száma meghaladja a négyszázötvenet. Minden szakkörömmel állandó résztvevője vagyok az országos kiállításoknak.

Eredményeim: 2005, 2015 Gránátalma-díj,
2008 Paloznakért Érdemérem
2017 Csepel Örökség-díj,
2019 Felsőörsért Érdemérem

2014-ben az én javaslatomra került be a Balaton-felvidéki csipke- és hímzőkultúra a Veszprém Megyei Értéktárba.

2017 óta foglalkoztatott az a gondolat, hogy a Balaton-felvidéki fehér hímzést, ami sajátosság helyet foglal el a magyar hímzések között, meg kell jeleníteni a viseletkultúrában. A hungarikum pályázat ebben csak megerősített, aminek köszönhetem mostani kollekcióm megalkotását.

SZOMBATHY MÁRTA

VIRÁGOM, VIRÁGOM

Tervezői munkám során a kezdetektől fogva küldetésemnek tartom, hogy kizárólag a gyermekek, elsősorban a kislányok számára igényes, a hagyományos elemekre épülő ruhákat készítsék.

A „VIRÁGOM, VIRÁGOM” című összeállítás színeiben, formáiban, kiegészítőiben harmonikus egységet képez. Az egyes öltözékek természetes alapanyagokból készültek, a korosztályokra jellemző alkati vonalak figyelembevételével és mindvégig a hagyományos elemekre alapozva.

A kollekció egységét a tarka, virágos mintás anyagok változatos használata adja. Különlegességét a legkülönbözőbb merész párosítások (virágos - csíkos, virágos - pöttyös, a többféle csíkos) együttese biztosítja.

Tervezői és kivitelezési munkámat alapos kutatás előzte meg. A különböző tájegységek hagyományos gyermeköltözékeire általában jellemző vonásokat alkalmazok, amelyeket a magyar népművészetben általánosan használt – gyermekek számára is értelmezhető – motívumvilággal díszítek. A ruhákhoz kizárólag természetes anyagokat használok, a kiegészítőkből bőr, szalma, gyapjú jelenik meg.

Komolyan veszem azt a felelősséget, ami az anyanyelv, a zenei anyanyelv mellett a vizuális anyanyelv helyes megalapozását jelenti. Azért, hogy ez a hatás a mindennapok része lehessen, nem csak kivételes alkalmakkor előkerülő ünneplő ruhákat tervezek, hanem olyan alapidarabokat is, amelyek akár óvodai, iskolai környezetben, akár otthon vagy baráti körben is viselhetők. Ráadásul mindezek egy-egy kiegészítővel fellépő ruhává, családi ünnepre, rendezvényekre megfelelő alkalmi ruhákká is alakíthatók.

NÉMETH HAJNAL AURÓRA

MESÉS AURORA FOLKGLAMOUR RUHA ÉS ÉKSZER KOLLEKCIÓ

A hungarikum pályázatban a magyar balladákhoz, legendákhoz, imákhoz illeszkedve készítettünk el 5 teljes ruha, papucs és ékszer kollekciót. A kiválasztott történetek a következők: A halálra táncoltatott lány, Kádár Kata balladája, a Hany tündére, Szendre báró leánya, és a gyimesi imák.

Ha a divattal, az autentikus textilekkel, gyöngyökkel, szalagokkal, érmekkel, zenével, tánccal keverem őket, talán fel tudom kelteni azok érdeklődését is a magyar népművészet iránt, akiknek egyébként elkerüli a figyelmét ez a csodás kincs.

Azt remélem, hogy a népművészet elemei új formába öntve beleilleszthetők modern világunkba. Az új kollekciómban is régi alapanyagokat használtam fel, hogy ezzel is új életet adjak nekik. Egyedi ékszereimben, ruháimban az iparművészet, a képzőművészet, a klasszikus üvegfestészet és a magyar népművészet elemei is visszaköszönnek.

Azt szeretném, ha a Magyarországon és a határokon túl élő magyarok újra felfedeznék a magyar népművészetet, a viseletek világát, és a külföldiek számára is megmutathatnánk, hogy mennyire gazdag a kultúránk. Szeretném megőrizni a múltunk értékes darabjait, miközben a mai világ számára is érthető, hordható, befogadható alakba formálom őket. Folyamatosan kutatom, hogyan lehet a régi technikákat, motívumkincseket áttemelni a jelenbe. Úgy szeretném megőrizni a szépségüket, hogy közben felhasználom a mai világ legmodernebb technológiáit, és a saját kézjegyemet is hozzáteszem.

SZEGÉNY ERZSÉBET

Negyedik éve vagyok tagja a komádi Dísztítőművészeti Szakkörnek. A szakkörben a Hajdú-Bihar Megyei Értéktárban is szereplő komádi fehér- és vászonhímzést készítjük. Munkáimban a komádi hímzés motívumait lakástextiliákon és viseleteken is megjelenítem. Hímzett darabjaimmal már több kiállításon is részt vettem, legnevezetesebbek a „Kiteszük a szűrét”, ahol pályamunkám különdíjas lett.

Az új kollekciómnak, a Baba-mama nevet adtam, amelybe a keresztelő hagyományos öltözetei körébe tartozó ruhadarabok tartoznak. A keresztelő kendő a református liturgia szerves része, amit Komádiiban az úri hímzéseken is gyakran megjelenő rákos motívummal díszítek. A babaruha slingelt széleldolgozással készült, a hímzéseket a galléron, a ruha ujjának alján és a ruhácska legalsó részén helyeztem el. A mamaruha stílusában követi a babaruhát, az alapanyag megválasztásánál a természetes alapanyagokat részesítettem előnyben.

Kiadja
Hungarikum Bizottság
Agrárminisztérium
Népművészeti Egyesületek Szövetsége

Felelős kiadó
V. Németh Zsolt,
kiemelkedő nemzeti értékek felügyeletéért felelős miniszteri biztos,
a Hungarikum Bizottság tagja

Szerkesztők
Antal Andrea, főosztályvezető, Hungarikum Főosztály
Gál Ágnes
Horváth Imre

Design, layout
Extrabold
© Agrárminisztérium, 2020

www.folktrend.hu